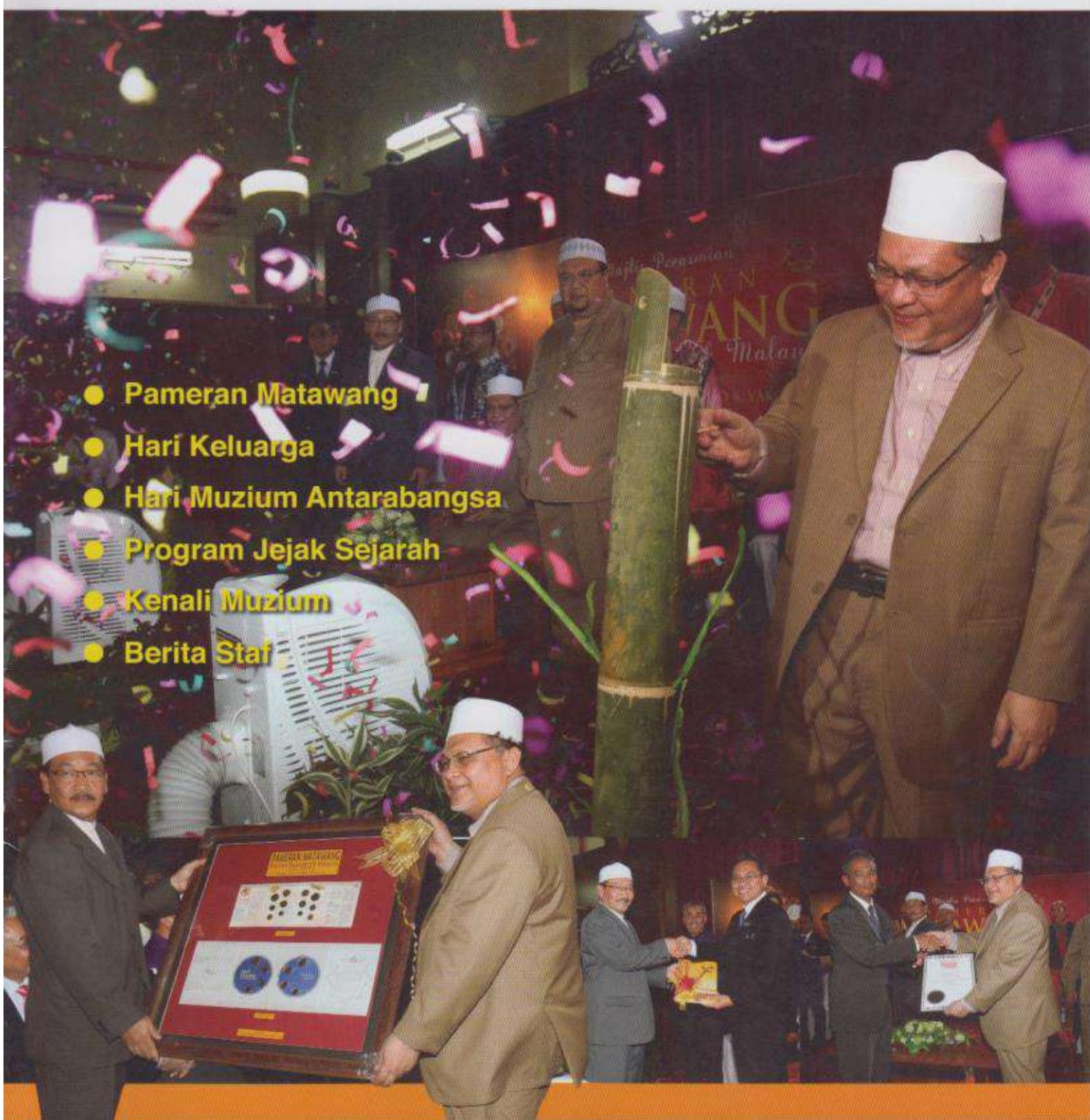

SUARA MUZIUM • KELANTAN

- Pameran Matawang
- Hari Keluarga
- Hari Muzium Antarabangsa
- Program Jejak Sejarah
- Kenali Muzium
- Berita Staf

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

Assalamualaikum Warahmatullahi wabarakatuh

Alhamdulillah syukur kehadiran Allah S.W.T. kerana Suara Muzium telah dapat diterbitkan.

Sabagai sebuah institusi yang memberi penekanan kepada penyelidikan dan pendidikan. Sewajarnya muzium mempunyai perancangan yang rapi setiap tahun. Pelbagai aktiviti dan program telah dilaksanakan dan berjaya menarik minat masyarakat untuk mencintai budaya sendiri.

Saya mengambil kesempatan ini merakamkan setinggi penghargaan dan terima kasih kepada semua yang telah memberi komitmen dan semangat kerjasama yang padu dalam menjayakan setiap program yang dirancang demi menjadikan muzium sebagai sebuah institusi yang dikenali dan dihormati.

YB. Dato' Mejah (B) Haji Mohd Anizan bin Ab. Rahman
Pengerusi
Perbadanan Muzium Negeri Kelantan

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

Assalamualaikum Warahmatullahi wabarakatuh

Alhamdulillah syukur kehadiran Allah S.W.T. kerana dengan limpah izinya Suara Muzium buat pertama kali ini dapat diterbitkan.

Muzium merupakan institusi tidak formal dalam menyalurkan maklumat sejarah dan kebudayaan sesebuah negeri yang diterjemahkan kedalam bentuk pameran sebagai rujukan dalam mendapatkan ilmu pengetahuan dan pemahaman yang tepat mengenai sejarah.

Adalah diharapkan Suara Muzium ini dapat memberi gambaran mengenai peranan dan sumbangan muzium kepada masyarakat dan aktiviti-aktiviti pemuziuman yang telah dilaksanakan.

Akhir kata terima kasih yang tidak terhingga kepada Pengerusi dan Ahli-ahli Lembaga Perbadanan Muzium Negeri Kelantan di atas sokongan dan gaiakan dalam menjayakan semua aktiviti pemuziuman.

Dr. Haji Nik Mohd Azlan bin Ab. Hadi
Pengarah
Perbadanan Muzium Negeri Kelantan

DAMNG

Redaksi

PENASIHAT
Dr. Hj. Nik Mohd Azlan bin Abd. Hadi

KETUA EDITOR
Wan Jaafar bin Jusoh

EDITOR
Dato' Hj. Saleh bin Mohd Akib
Abustarlim bin Yaacob
Muhammad Alwi bin Che Ali
YM Tengku Kamarul Nizen
Roslan bin Ibrahim
Tarmizi bin Taib

REKA BENTUK DAN REKA LETAK
Nik Mohd Izwan bin Nik Annur
Mohd Ali Riduan bin Daud

JURU FOTO
Sabki bin Ibrahim

Diterbitkan oleh unit pengurusan :-

PERBADANAN MUZIUM NEGERI KELANTAN,
JALAN HOSPITAL, 15000 KOTA BHARU, KELANTAN.
No. Tel: 09-748 2266 Fax: 09-748 3366
email: muzium@kelantan.gov.my

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

Assalamualaikum Warahmatullahi wabarakatuh

Bersyukur ke hadiran Allah S.W.T Suara Muzium bil.1/2005 dapat di realisasikan dengan pelbagai berita dan aktiviti menarik untuk perkongsian maklumat kepada masyarakat khususnya di Negeri Kelantan dan seluruh Malaysia amnya.

Separang tahun 2014, pelbagai program dan aktiviti Permuziuman telah dilaksanakan terutama pameran berkala yang menjadi fokus utama muzium, seminar, jejak sejarah, sukan, kegiatan amal dan kekeluargaan.

Selain daripada program-program yang dilaksanakan di atas, turut dimuatkan ruangan Sejarah Kelantan dan hasil-hasil penerbitan Muzium untuk dijual.

Tahniah diucapkan kepada sidang redaksi yang telah berusaha merealisasikan penerbitan Suara Muzium ini untuk tatapan dan informasi semua pihak.

Sekian terima kasih.

Wan Jaafar bin Jusoh
Ketua Editor

Seminar dan bengkel

PERDANA PERKERISIAN PERINGKAT KEBANGSAAN

Perbadanan Muzium Negeri Kelantan mengambil inisiatif menganjurkan seminar dan bangkel perkerisan perdana peringkat kebangsaan yang mensasarkan golongan pencipta senjata tradisional Melayu khususnya keris yang diadakan pada 31 Mei 2014 bertempat di Balai Cik Siti Wan Kembang, Muzium Negeri, Jalan Hospital.

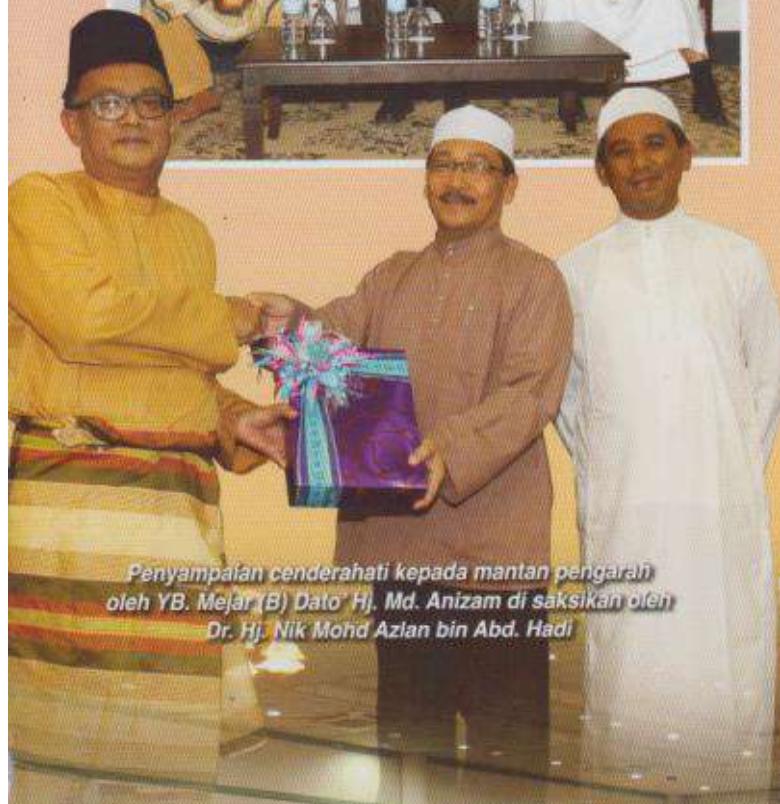
Seminar dan bengkel ini yang diadakan mulai jam 9.00 pagi hingga 5.00 petang telah menerima sambutan yang begitu menggalakkan hingga mendapat lebih daripada 100 orang peserta. Dua orang penceramah telah membentangkan kertas kerja masing-masing iaitu YBrs Tuan Haji Mohd Nordin bin Ab. Hamid, Penasihat Persatuan Seni Purba dan Kraftangan Negeri Kelantan yang juga Penasihat Persatuan Seni Purba Nusantara Selangor. Beliau membentangkan kertas kerja yang bertajuk Mengenal dan Menilai Sesebilah Senjata Warisan (Keris).

Pembentangan kedua YBrs Encik Norhaiza Nordin, Presiden Persatuan Seni Ukir Malaysia telah membentangkan kertas kerja bertajuk : Keunikan Keris Tajung (Keris Pekaka) dari sudut pandangan beliau.

Secara keseluruhannya seminar dan bengkel ini telah berjaya sebagai platform yang mengeratkan hubungan antara pencinta seni dan muzium dalam mengenali dan memahami program-program di bawah pentadbiran Perbadanan Muzium Negeri Kelantan.

Majlis Berbuka Puasa

Sempena bulan Ramadhan AlMubarak Perbadanan MUzium Negeri Kelantan telah mengadakan Majlis Berbuka Puasa pada 9 Julai 2014 bertempat di Perdana Resort Kota Bharu.

Majlis ini juga diadakan bersempena dengan perpisahan Mantan Pengarah Muzium YABrs Tuan Hj Wan Suhaimi b. Wan Mustapha yang bertukar ke Pejabat Tanah dan Jajahan Tanah Merah dan serentak dengan ini majlis ini juga diadakan bagi meraikan YABrs Tuan Hj Dr Nik Mohd Azlan b. AB Hadi sebagai Pengarah baru Muzium Negeri Kelantan.

Majlis ini dimeriahkan lagi dengan kehadiran YB Dato' Mejar (B) Hj Md Anizam b. Ab. Rahman Pengurus Kebudayaan, Pelancongan dan Warisan Kelantan merangkap Pengurus Perbadanan Muzium Negeri Kelantan. Majlis ini bukan sahaja untuk menikmati juadah berbuka puasa malah dapat beramah mesra dan merapatkan silaturrahim warga Muzium Negeri Kelantan.

Pertandingan & **PAMERAN KHAT**

Bersempena program Madinah Ramadhan Kerajaan Negeri Kelantan dengan kerjasama Perbadanan Muzium Negeri Kelantan , Majlis Perbandaran Kota Bharu Bandaraya Islam dan Persatuan Seni Khat Kebangsaan Cawangan Kelantan telah menganjurkan pameran dan pertandingan Seni khat Kelantan bertempat di perkarangan Stadium Sultan Muhammad ke IV pada 19 hingga 22 Ramadhan 1435 bersamaan 19 hingga 22 Julai 2014 dan Majlis Perasmian telah disempurnakan oleh Dato' Speaker Dewan Undangan Negeri Kelantan jam 3.30 petang.

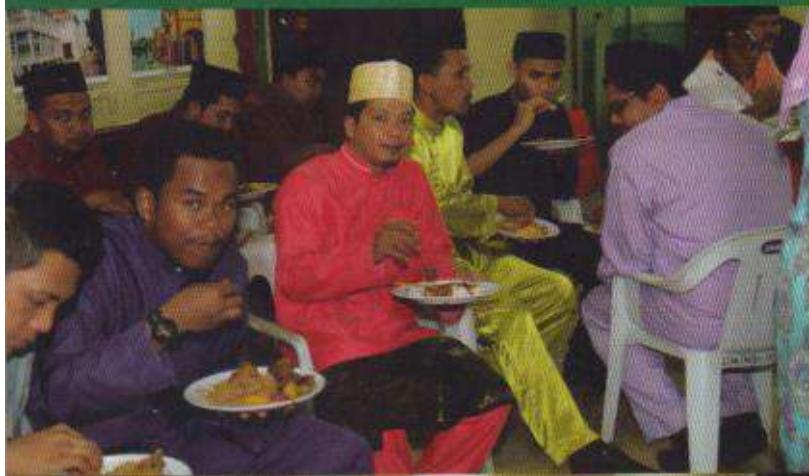
Antara lain tujuan diadakan pertandingan dan pameran ini ialah bagi memartabatkan dan mempromosikan seni penulisan khat kepada masyarakat sebagai suatu cabang kesenian dalam islam serta mencungkil bakat baru dan melahirkan penulis seni khat professional. Program pertandingan ini terbahagi kepada 2 iaitu Pertandingan Seni Khat Spontan yang telah disertai oleh 100 orang pelajar-pelajar sekolah Yayasan Islam Kelantan (YIK) dan Kategori Karya Siap terbuka kepada semua pecinta seni khat Kelantan.

Sambutan

AIDILFITRI

Kemeriahannya cukup terasa apabila Syawal menjelma. Menandakan kemenangan setelah melunaskan puasa sebulan di bulan Ramadhan. Sempena bulan Syawal yang mulia Muzium Kelantan mengadakan rumah terbuka menjemput rakan pejabat dan sahabat handai Pejabat berdekatan pada 10 Ogos 2014 di Balai Cik Siti Wan Kembang dan seramai lebih kurang 200 orang tetamu telah memeriahkan majlis ini.

Kegembiraan yang amat sangat apabila tetamu kehormat YB Dato Mejar (B) Md Anizam Ab Rahman Pengurus Kebudayaan, Pelancongan dan Warisan Negeri Kelantan telah hadir bersama memeriahkan sambutan Aidilfitri ini.

Tetamu bukan sahaja dapat menikmati juadah hari raya malah dapat beramah mesra dan merapatkan silaturrahim antara satu sama lain. Rasa puas hati tidak terhingga kerana dapat menyambut Majlis Aidilfitri walaupun secara sederhana.

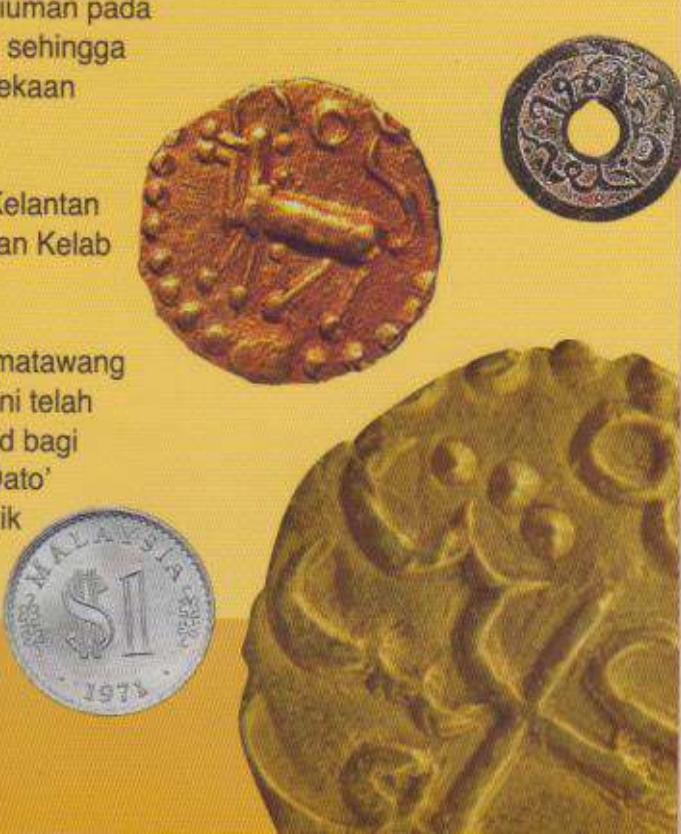

PAMERAN MATAWANG

Pameran matawang merupakan salah satu aktiviti permuziuman pada tahun 2014. Pameran ini berlangsung pada 18 Ogos 2014 sehingga 18 September 2014 bersempena sambutan bulan kemerdekaan bertempat di Muzium Negeri, Jalan Hospital Kota Bharu.

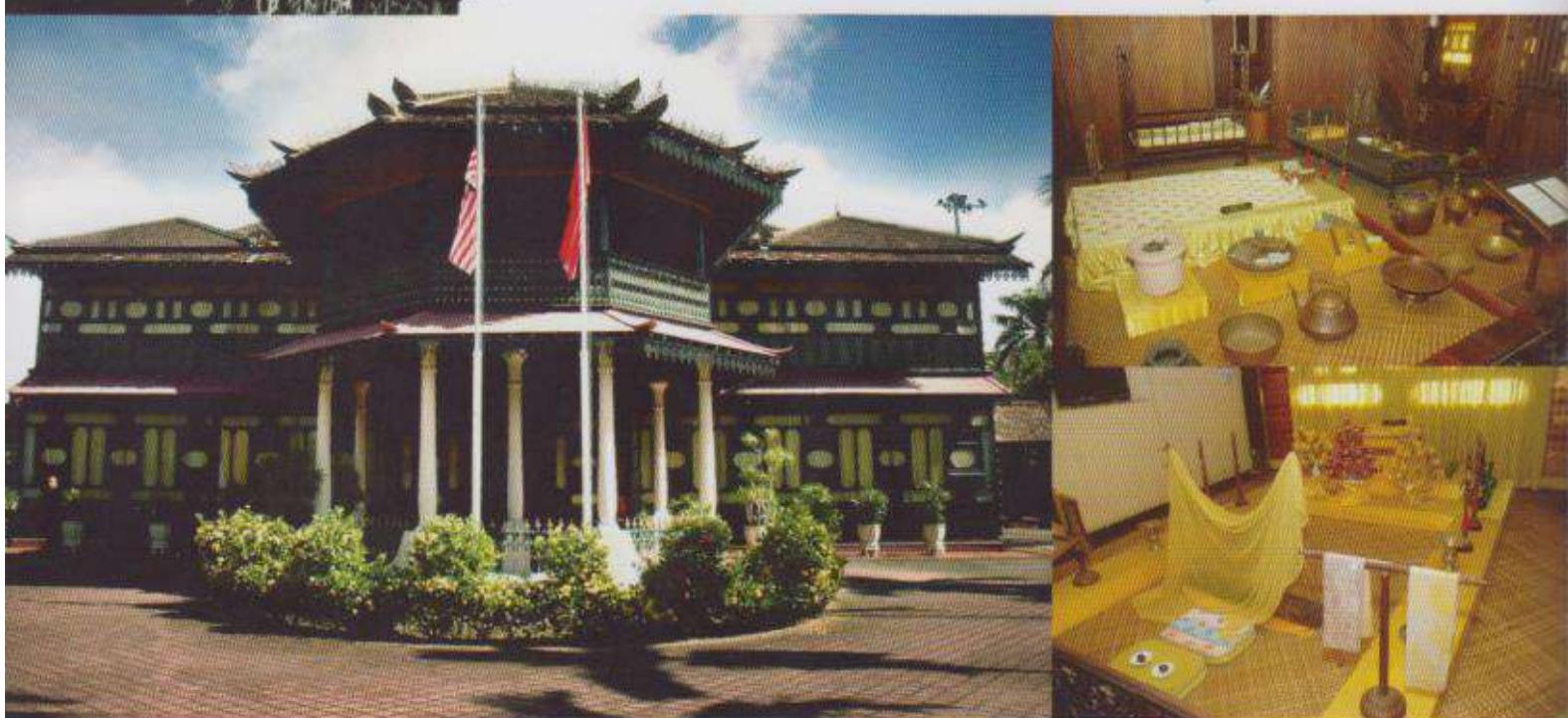
Pameran ini adalah anjuran Perbadanan Muzium Negeri Kelantan dengan kerjasama Kementerian Pelancongan Malaysia dan Kelab Warisan Numismatik Malaysia.

Sebanyak lebih 2000 koleksi matawang dipamerkan iaitu matawang siling sebelum merdeka dan selepas merdeka. Pameran ini telah mendapat tempat dalam catatan Malaysian Book of Record bagi kategori pameran solo matawang melebihi 2000 koleksi Dato' Shahruddin bin Yusof Pengurus Kelab Warisan Numismatik Malaysia.

KENALI MUZIUM

MUZIUM ADAT ISTIADAT DIRAJA KELANTAN *Istana Jahar*

Muzium ini pada asalnya merupakan Istana Raja Bendahara Long Kudur bin Sultan Ahmad. Istana yang mempunyai Reka bentuk Senibina tradisional Melayu Kelantan ini dikenali dengan nama Istana Jahar yang siap dibina pada tahun 1887. Bersesuaian dengan Istana yang telah menjadi tempat persemayaman beberapa orang sultan yang memerintah, Istana ini telah dijadikan Muzium Adat Istiadat DiRaja Kelantan. Upacara perasmian pembukaannya telah disempurnakan oleh Al Sultan Kelantan Tuanku Ismail Petra Ibni Al Mahrum Sultan Yahya Petra pada 27 Julai 1992.

Galeri bawah muzium ini mempamerkan Adat Istiadat Perkahwinan Diraja iaitu Istiadat Peminangan DiRaja dan Istiadat Persandingan DiRaja. Selain itu dipamerkan jenis-jenis tekstil tradisional dan perhiasan diri yang biasa digunakan oleh keluarga DiRaja.

Manakala galeri atas muzium ini mempamerkan Adat Istiadat menyambut kelahiran putera dan puteri DiRaja. Istiadat bermula dengan melenggang perut, menyambut kelahiran, mencukur jambul, mandi bersiram, pijak tanah dan istiadat berkhatam.

Lawatan kerja ke muzium TENTERA DARAT PORT DICKSON

Perbadanan Muzium Negeri Kelantan telah mengadakan Lawatan Rasmi ke Muzium Tentera Darat Port Dickson Negeri Sembilan pada 23 Januari 2014. Ahli Rombongan seramai 16 orang pegawai dan kakitangan Perbadanan Muzium Negeri Kelantan diketuai oleh YB Dato' Mejar (B) Md Anizam Ab Rahman Pengerusi Jawatankuasa Kebudayaan Pelancongan dan Warisan merangkap Pengerusi Perbadanan Muzium Negeri Kelantan disambut oleh Pengarah dan pegawai Muzium Tentera Darat.

Tujuan lawatan adalah untuk mendapat idea bagi menaiktaraf pameran di Muzium Perang (Memorial Peperangan Dunia II di Kelantan) dan menjalankan hubungan baik dan kerjasama antara muzium.

Rombongan telah mengikuti lawatan berpandu oleh Kurator Muzium Tentera Darat. Sesi lawatan ini telah berlangsung selama lebih dua jam dan berakhir dengan sesi dialog bersama Para Pegawai Tentera Darat dan pegawai-pegawai dari Perbadanan Muzium Negeri Kelantan.

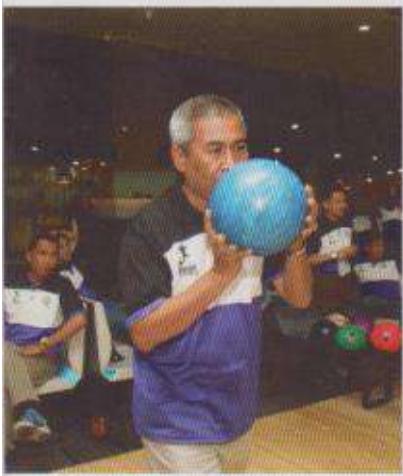

Ahli rombongan dan pegawai muzium tentera darat bergambar kenangan di dataran muzium tentera darat port dickson

Sambutan hari **MUZIUM ANTARABANGSA** **2014**

Sambutan Hari Muzium Antarabangsa Peringkat Kebangsaan telah diadakan di perkarangan Muzium Negeri Selangor di Shah Alam pada 14 hingga 19 Mei 2014. Berbagai Program telah disusun bagi mengisi acara sambutan seperti Seminar Permuzuman, Mizumthon, Majlis Bacaan Yassin dan tahlil dan Pameran Khas di mana Perbadanan Muzium Negeri Kelantan telah mempersembahkan pameran berkonsepkan permainan tradisional iaitu wayang kulit. Acara kemuncak ialah perlawanan sukan antara zon. Dalam persembahan gerai atau booth terbaik Perbadanan Muzium Negeri Kelantan telah mendapat tempat kedua.

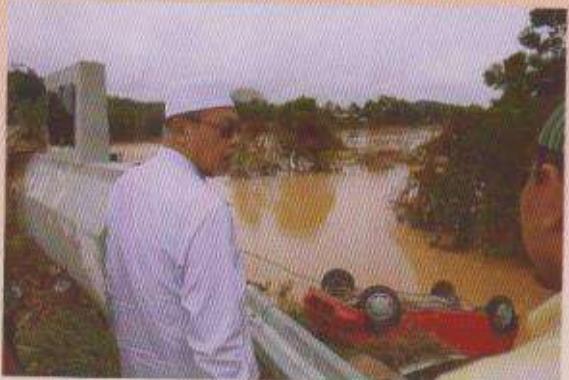

Banjir besar melanda **KELANTAN** Penghujung 2014

Pada penghujung Disember 2014 telah menyaksikan Kelantan di landa banjir besar yang dikenali sebagai 'Bah Air Kuning', dimana telah mengakibatkan lebih 2,592 ketua isi rumah di enam buah jajahan yang terjejas teruk iaitu Gua Musang, Kuala Krai, Tanah Merah, Machang, Kota Bharu dan Tumpat telah kehilangan tempat tinggal.

Banjir besar pada kali ini dikenali dengan 'Bah Air Kuning' telah melumpuhkan Bandar Kota Bharu sebagai pusat pentadbiran Kerajaan Negeri Kelantan dimana air dari hulu Kelantan telah mula memasuki bandar sejak pagi 24 Disember 2014.

Keperitan dan kemusnahan harta benda tidak dapat dijelaskan dengan kata-kata. Semua pihak yang menjadi mangsa banjir besar 2014 bersabar dengan ujian Allah S.W.T. Sesungguhnya bencana banjir besar 2014 di Kelantan adalah satu tragedi dan menjadi sejarah Negeri Kelantan dan Malaysia amnya.

YAB. USTAZ DATO' HAJI AHMAD BIN YAAKOB

Menteri Besar Kelantan

Menteri Besar KELANTAN

YAB. Ustaz Dato' Haji Ahmad bin Yaakob dilahirkan di Kampung Berangan, Tumpat pada 1 Februari 1950. Mendapat pendidikan awal di Sekolah Rendah Kebangsaan Berangan, Tumpat, kemudian di Sekolah Agama Bustanul Ariffin, Berangan, Tumpat. Seterusnya belajar di Maktab Pengajian Islam, Jalan Bayam, Kota Bharu dan kemudian melanjutkan pelajaran di Pusat Pengajian Tinggi Islam Kelantan (PPTIK) Nilam Puri dan menamatkan pengajian di Universiti Al-Azhar, Kaherah, Mesir, dalam pengajian Ijazah Sarjana Muda (Syariah) serta mendapat Diploma Pendidikan di Universiti Ain Syam, Kaherah dalam jurusan Bahasa Arab.

Pada tahun 1995 beliau ditawar bertanding dalam Pilihan Raya Umum. Oleh itu beliau meletakan jawatan sebagai guru siswazah selama 15 tahun demi berbakti kepada PAS dan rakyat Kelantan. Beliau bertanding di Dewan Undangan Negeri Pasir Pekan dalam Parlimen Tumpat menentang calon BN dan beliau menang dengan majoriti 2,734 undi.

Pada 17 Mei 1997 beliau telah dilantik sebagai Pengurus Jawatankuasa Industri, Perdagangan Pembangunan Usahawan dan Sumber Manusia. Selepas pilihanraya 1999, beliau dilantik sebagai Pengurus Jawatankuasa Perumahan, Kerajaan Tempatan, Sains Teknologi dan Alam Sekitar. Beliau menjadi Timbalan Menteri Besar Kelantan mulai 23 Mac 2004 hingga 3 April 2013.

YAB. Ustaz Dato' Haji Ahmad bin Yaakob telah mengangkat sumpah jawatan sebagai Menteri Besar baru negeri Kelantan di hadapan Sultan Muhammad V di Istana Negeri, Kubang Kerian pada 6 Mei 2013. Ahli Dewan Undangan Negeri (ADUN) Pasir Pekan ini menggantikan Tuan Guru Dato' Bentara Setia Haji Nik Abdul Aziz bin Nik Mat yang telah memegang jawatan sebagai Menteri Besar Negeri Kelantan sejak 22 Oktober 1990.

Lawatan MENTERI BESAR KELANTAN KE MUZIUM NEGERI

Pada 30 Muhamarram 1436 bersamaan 23 November 2014 Menteri Besar Kelantan YAB Ustaz Dato' Haji Ahmad bin Yaacob telah mengadakan lawatan ke Muzium Negeri Kelantan bersempena pameran dan pertunjukkan ular yang telah diadakan di Muzium Negeri, Jalan Hospital yang bermula pada 3 November hingga 10 Disember 2014. Sesungguhnya lawatan Dato' Menteri Besar Kelantan ke Muzium Kelantan memberi perangsang kepada kami warga muzium untuk terus maju ke hadapan dalam melaksanakan aktiviti-aktiviti yang dirancang. Dalam sesi lawatan ini juga YAB. Dato' Menteri Besar telah menyaksikan pelbagai spesies ular yang dipamerkan dan berkesempatan menyaksikan persembahan dan pertunjukkan bersama dengan ular.

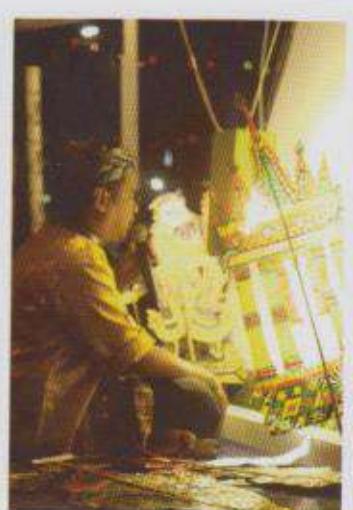
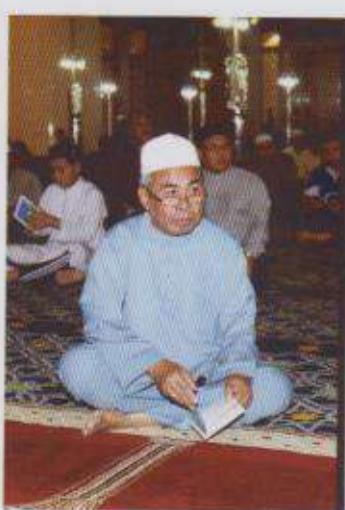
YAB Dato' Menteri Besar juga meluangkan masa melawat Balai Seni Lukis Kelantan yang juga di bawah pentadbiran Perbadanan Muzium Negeri Kelantan.

Turut hadir sama semasa lawatan ini ialah YB Dato' Mejar (B) Haji Md Anizam bin Abdul Rahman, Pengurus Jawatankuasa Kebudayaan, Pelancongan dan Warisan merangkap Pengurus Perbadanan Muzium Negeri Kelantan, YB. Dato' Dr. Fadzli bin Dato' Haji Hassan Pengurus Pembangunan Insan, Pendidikan dan Pengajian Tinggi dan YB. Dr. Ramli bin Mamat Pengurus Jawatankuasa Pembangunan Belia, Sukan dan NGO dan ketua-ketua jabatan.

LAWATAN MENTERI BESAR KELANTAN

Koleksi Muzium Menjalin Hubungan

LUKISAN TERJEMAH SIMPATI

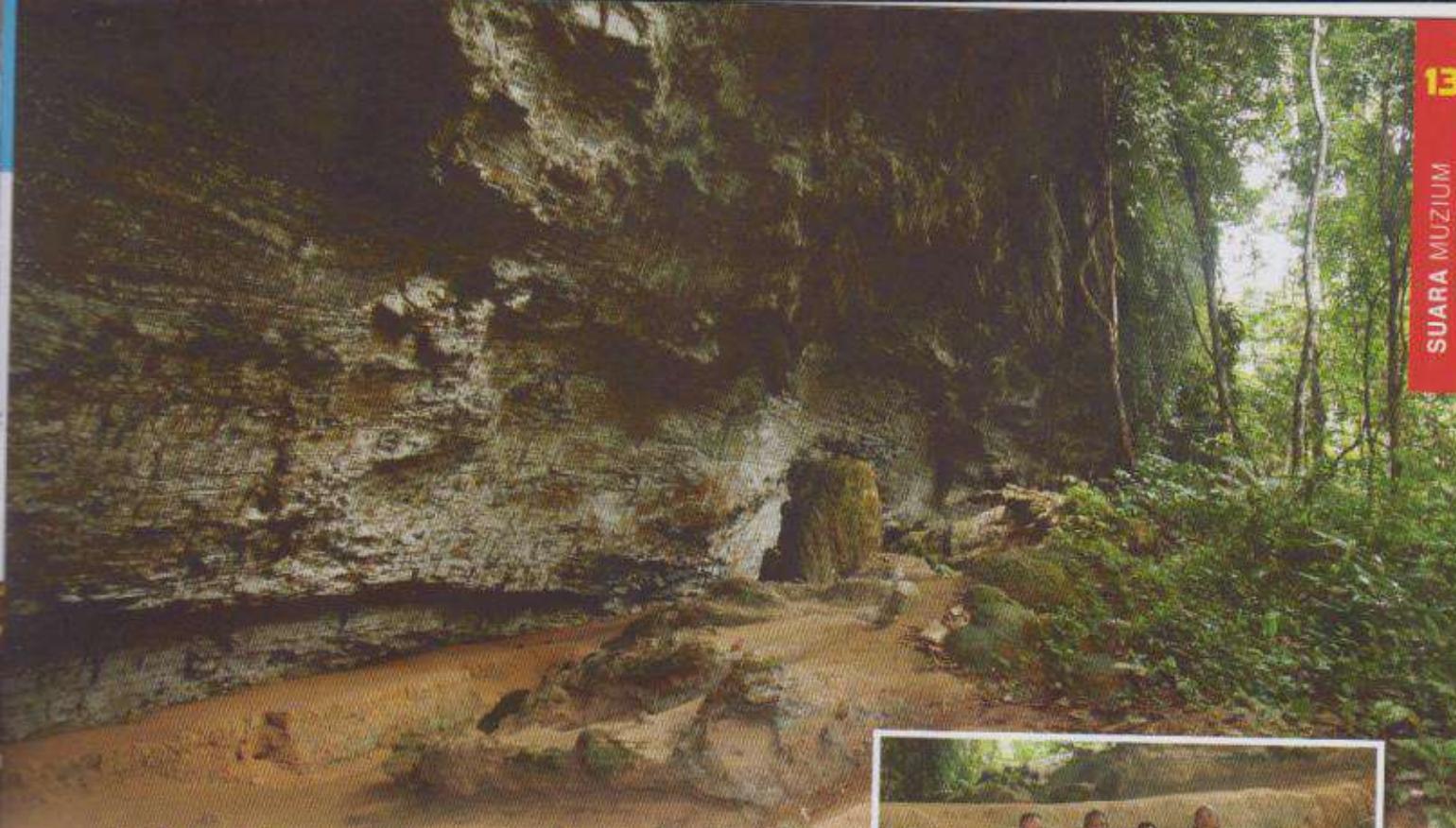
Prihatin dengan penderitaan rakyat Gaza di Palestin. Kartunis terkenal Rosidi bin Ismail atau lebih dikenali Rossem menterjemahkan perasaannya dengan menghasilkan 20 kartun dalam masa dua minggu dan dipamerkan di Balai Seni Lukis Kelantan sempena penganjuran Pameran Kartun Gaza bermula pada 22 hingga 31 Ogos 2014.

Penganjuran pameran ini adalah satu bentuk keperihatinan kepada penderitaan saudara kita di Palestin yang berterusan ditindas tentera rejim zionis Israel

Majlis Pelancaran Pameran Kartun Gaza anjuran Kerajaan Negeri dan Perbadanan Muzium Negeri Kelantan ini telah disempurnakan perasmianya oleh Mantan Menteri Besar Kelantan Datuk Betara Setia Nik Abdul Aziz bin Nik Mat.

Turut hadir pada majlis ini ialah Menteri Pelancongan dan Kebudayaan Malaysia Datuk Seri Mohamad Nazri Abdul Aziz dan Pengurus Jawatankuasa Kebudayaan, Pelancongan dan Warisan Negeri, YB Dato' Mejar (B) Md Anizam b. Abdul Rahman.

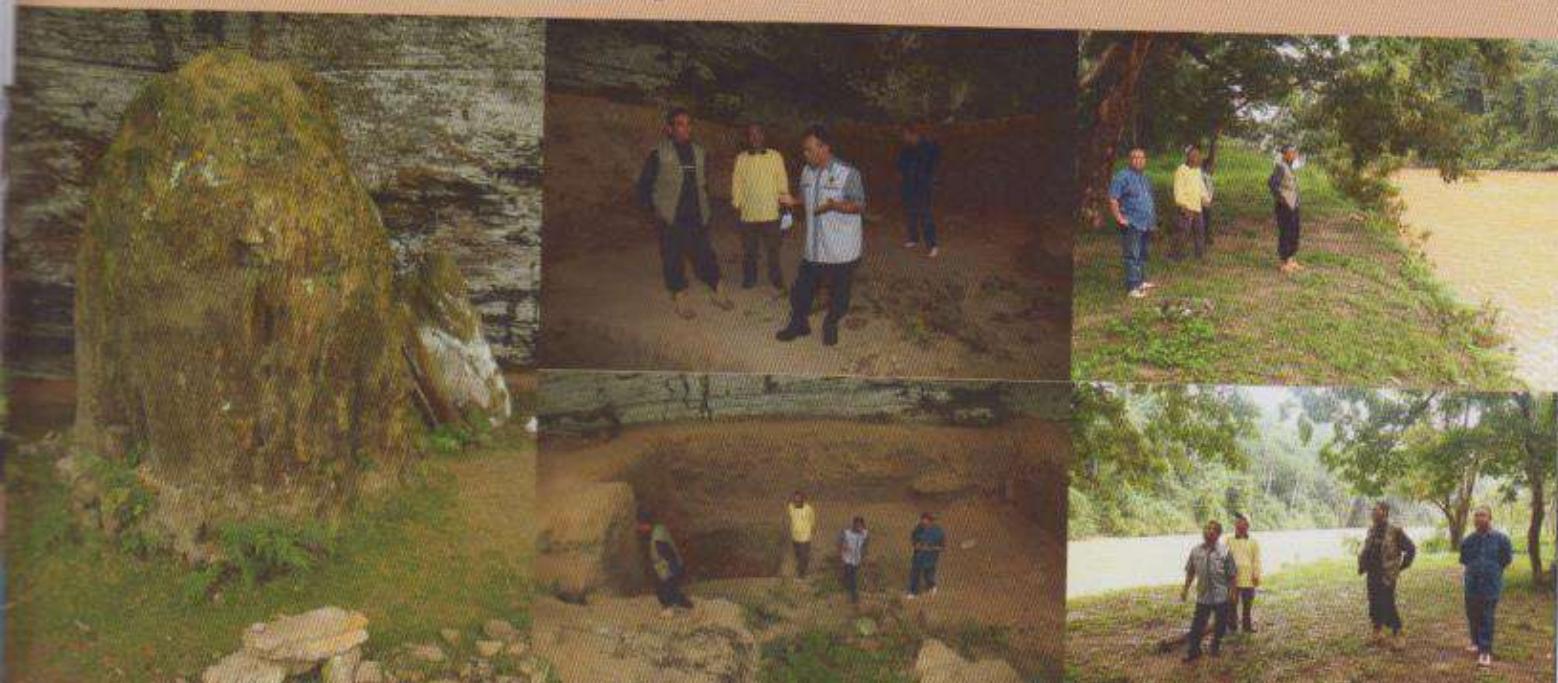

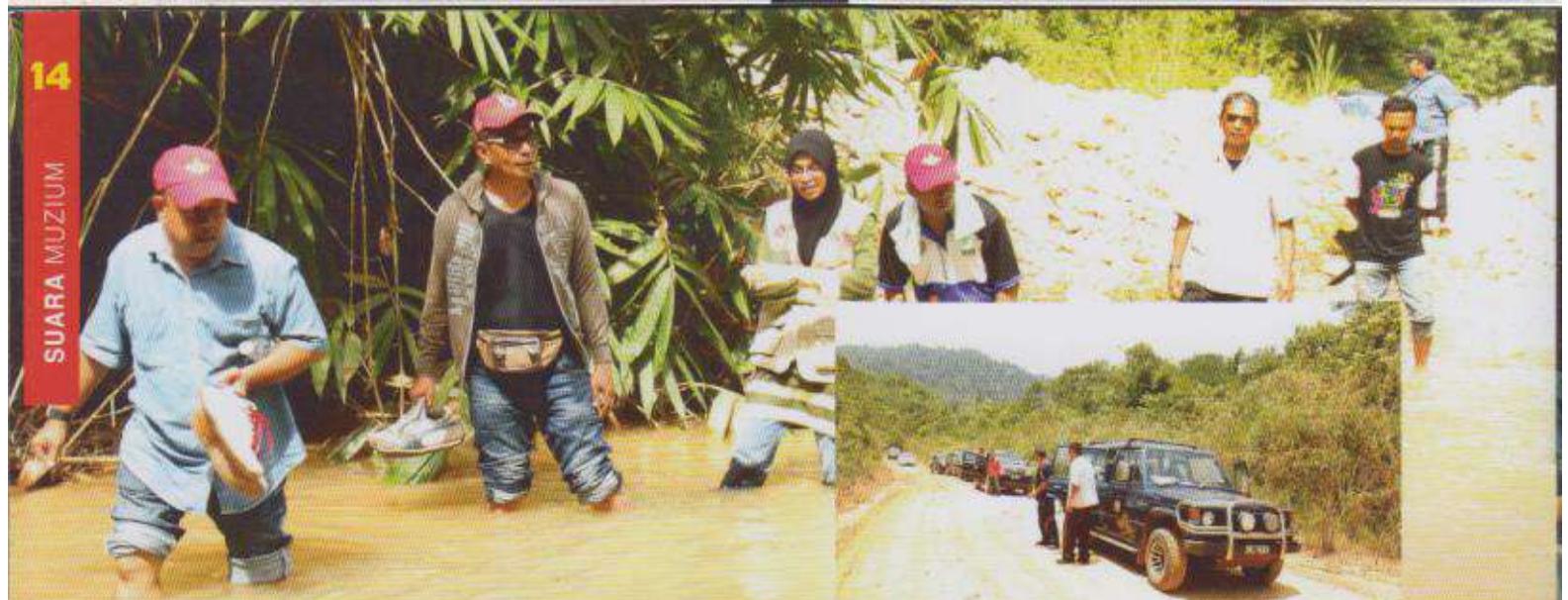
Program jejak sejarah *Gua Cha*

Program yang bermula seawal jam 7.00 pagi ini diketuai oleh YABrs Pengarah Perbadanan Muzium Negeri Kelantan (PMNK) Dr. Hj Mohd Azlan Ab Hadi dan Penyelia Kanan YBrs Encik Ruslan Ibrahim. Lawatan ini dipandu arah oleh YBrs Encik Jamal b. Che Dollah yang merupakan pembantu kepada Dato Dr Hadi Taha (Arwah) Mantan Ketua Pengarah Jabatan Muzium Malaysia semasa membuat kerja-kerja Arkeologi di Gua Cha Gua Musang.

Hasil Kerja Arkeologi membuktikan Gua Cha merupakan satu kawasan perkampungan yang telah wujud sejak 10,000 tahun dahulu. Dari pemerhatian kasar tinggalan sejarah di Gua Batu Kukup ini masih berada dalam keadaan baik yang kedudukannya berhampiran Sungai Nenggiri.

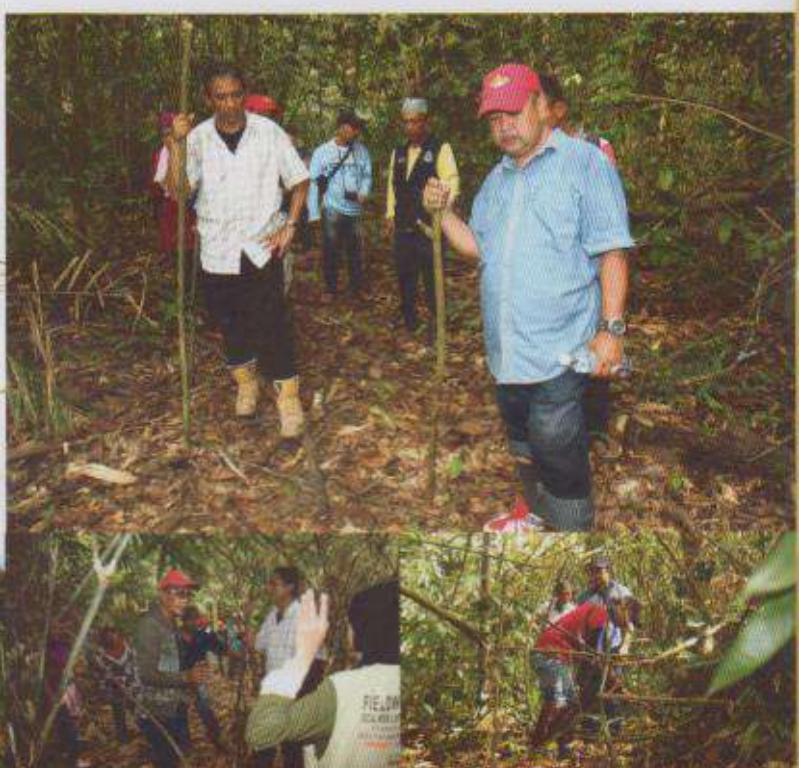
Program jejak sejarah **GUNUNG CINTAWANGSA**

Pada 15 September 2014 Perbadanan Muzium Negeri Kelantan bersama dengan Majlis Daerah Kuala Krai dan Pejabat Tanah dan Jajahan Kuala Krai telah mengadakan program Jejak Sejarah Persinggahan Kesultanan Kelantan di Gunung Cintawangsa iaitu tempat persemayaman Cik Siti Wan Kembang yang merupakan pemerintah yang ke 6 dari Kesultanan Kelantan.

Program yang bermula jam 10.00 pagi ini dimulai dengan taklimat keselamatan dan penerangan ringkas mengenai lokasi dan jarak perjalanan dan apa-apa yang perlu dipatuhi semasa berada di tapak. Taklimat ini telah disampaikan oleh Encik Ramli dan Puan Rosnida dari Pejabat Majlis Daerah Kuala Krai (sebagai pandu arah) yang pernah membuat kajian lapangan di Cintawangsa bersama dengan Jabatan Warisan Malaysia.

Seramai 25 orang yang diktuai oleh YABrs Pengarah Perbadanan Muzium Negeri Kelantan dibawa menjelaki mengharungi sungai dan hutan belantara ke kawasan yang didakwa sebagai tapak Kota Istana tempat persemayaman Paduka Cik Siti Wan Kembang yang sekarang dipenuhi hutan belantara. Rombongan juga telah dibawa ke dua kawasan yang didakwa sebagai tanah perkuburan dan taman tasik Cik Siti Wan Kembang.

Semasa berada di tapak kami rombongan telah diberi taklimat oleh jurupandu megenai kedudukan kawasan kota yang menghadap ke Bandar Kuala Krai dan berperisaikan Banjaran Titiwangsa. *Kesemua foto dan minat mencetak*

Hari Keluarga muzium kelantan

Sambutan Hari Keluarga Warga Muzium Negeri Kelantan 2014 telah diadakan di Sutera Beach Resort Marang Terengganu pada 26 hingga 27 September 2014. Program ini diatur bagi mengeratkan hubungan silaturrahim antara kakitangan Perbadanan Muzium Negeri Kelantan dan dimeriahkan lagi dengan kehadiran YB Dato Mejar (B) Md Anizam Ab Rahman selaku Pengerusi Perbadanan Muzium Negeri Kelantan.

Pelbagai program diatur bagi memeriahkan acara sambutan ini iaitu acara sukaneka untuk kanak-kanak dan orang dewasa. Program ini disertai oleh 50 keluarga melibatkan 200 peserta.

Sejarah pejabat SETIAUSAHA KERAJAAN NEGERI KELANTAN

Pusat pentadbiran Negeri Kelantan di zaman lampau iaitu zaman sebelum tahun 1900 dipercayai terletak sama ada di dalam Istana atau di dalam Kawasan Istana Raja atau Sultan yang memerintah. Di sifilah terletaknya apa yang disebut di zaman ini Pejabat Sultan, Pejabat Menteri Besar dan pejabat beberapa orang pegawai tinggi atau penting yang lain seperti Semian, Hakim dan sebagainya.

Tidak diketahui bilakah sistem kesetiausahaan mula ditubuhkan di Negeri Kelantan. Waialbagaimanapun dipercayai bahawa di dalam abad ke 19 Masihi hingga awal abad ke 20 Masihi yang meliputi zaman-zaman pemerintahan Sultan Muhamad I (1800-1835), Yang Di Pertuan Long Jenal (1835-1837), Sultan Muhamad II (1837-1886), Sultan Ahmad (1886-1889), Sultan Muhamad III (1889-1890), Sultan Mansor (1890-1899), dan Sultan Muhamad IV (1889-1920), kerja-kerja dan tugas-tugas yang dijalankan oleh Setiausaha Kerajaan di zaman sekarang ini telah dijalankan oleh seorang pegawai yang dipanggil "Semian" atau lebih dikenali sebagai "Tok Semian". Perkataan "Semian" adalah dari bahasa Siam bermakna "Jurutulis". Tugas seorang Semian ialah menulis surat-surat DRaja dan surat-surat rasmi Kerajaan dan termasuk surat-surat daripada Raja Kelantan (Sultan Kelantan) kepada Raja-Raja Negeri Asing seperti Negeri Siam, Inggeris dan Raja-Raja Negeri Melayu di Semenanjung. Tok Semian menjadi terkenal sehingga terdapat jalan di Kubang Pasu telah diberi nama "Lorong Tok Semian".

Pejabat Semian pada mulanya dipercayai terletak dalam kawasan Istana. Di akhir abad ke 19 Masihi Pejabat Semian dipercayai terletak di bangunan panjang yang diperbuat daripada kayu di hadapan Istana Balai Besar dan dikenali "Opis Panjang" yang dibina di awal zaman pemerintahan Sultan Muhamad IV (1899-1922). Kemudian di awal pemerintahan Sultan Muhamad IV (1899-1922) telah dibina pula sebuah lagi bangunan kayu berbentuk empat persegi di sebelah matahari naik bangunan Opis Panjang itu. Bangunan baru ini kemudian dipanggil orang "Opis Pohon Celagi" kerana terdapat pohon celagi yang ditanam dihadapan bangunan itu, dan dipercayai bahawa "Opis Panjang" itulah Pejabat Setiausaha Kerajaan yang pertama di Negeri Kelantan.

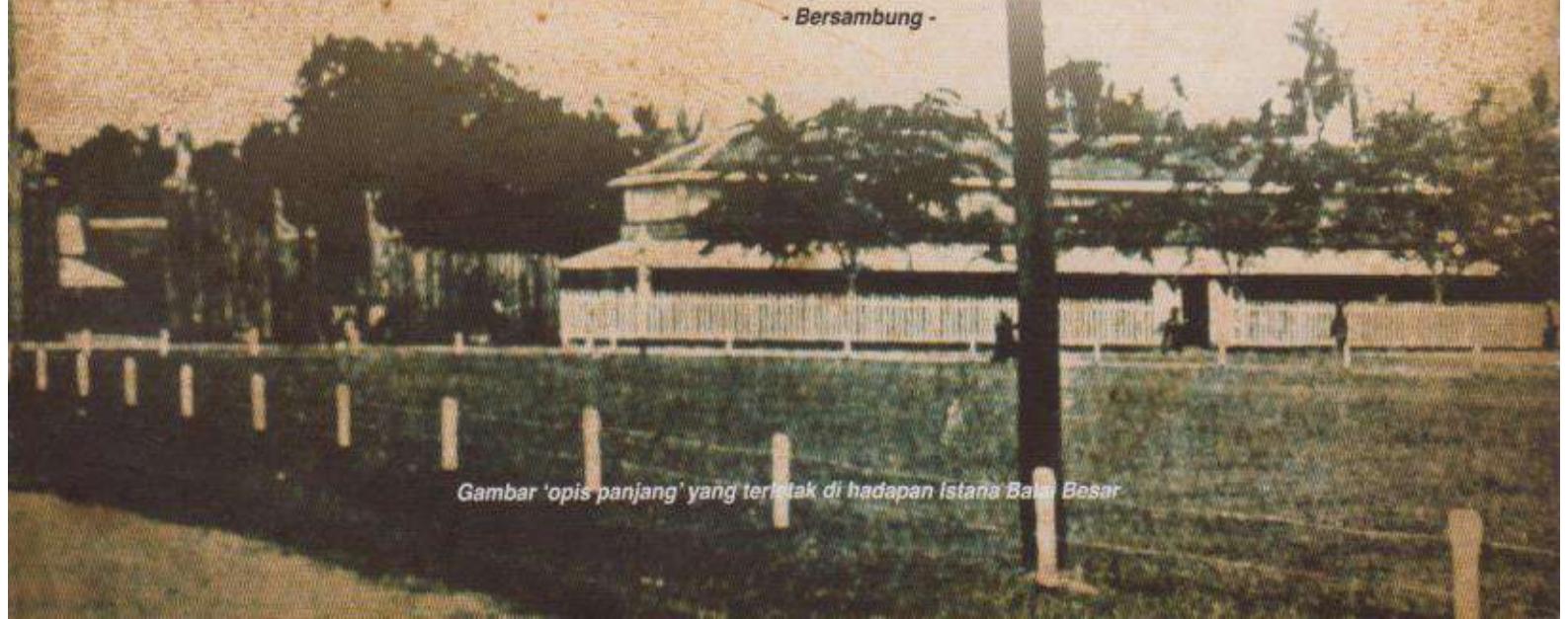
Sekarang yang diketahui, di zaman sebelum tahun 1900 terdapat empat orang Semian di Negeri Kelantan iaitu Wan Abdul Kadir yang dilantik jadi Semian dalam tahun 1842 oleh Sultan Muhamad II (Sultan Mulut Merah), encik Abdul Rahman bin Lebal Muda (Che Deraman) yang dilantik jadi Semian oleh Sultan Muhamad II selepas daripada Semian Wan Abdul Kadir iaitu dalam pertengahan zaman pemerintahan Baginda Wan Ahamd menjadi semian di akhir zaman Sultan Muhamad II dan Encik Saad bin Ngah (Che Ha) menjadi Semian kira-kira dari tahun 1883 hingga tahun 1890. Orang yang menjadi Semian dari tahun 1890 hingga tahun 1920 tiada diketahui.

Sistem kesetiausahaan dan jawatan Setiausaha Kerajaan di Negeri Kelantan diwujudkan oleh pentadbiran penjajah Inggeris yang mengambil alih kekuasaan ke atas Negeri Kelantan daripada Siam pada tahun 1909, di bawah Perjanjian Inggeris-Siam yang ditandatangani pada tahun itu. Sistem kesetiausahaan dan jawatan Setiausaha itu telah diamalkan oleh pentadbiran penjajah Inggeris di Negeri-Negeri Melayu Bersekutu (Federated Malay State) iaitu Perak, Selangor, Pahang dan Negeri Sembilan dan juga di Negeri-Negeri Selat (Straits Settlement) yang meliputi Pulau Pinang, Singapura dan Melaka.

Adalah dipercayai dari tahun 1909 hingga tahun 1920 tugas Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan telah dijalankan oleh seorang pegawai Inggeris yang bertugas di Pejabat Pegawai Penasihat Inggeris bagi Negeri Kelantan. Pada tahun 1921 iaitu di zaman pemerintahan Sultan Ismail (1920-1944) barulah jawatan Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan diadakan dan penyandangnya yang pertama ialah Haji Muhamad bin Haji Muhd. Said bergelar Dato' Laksamana. Beliau memegang jawatan itu hingga tahun 1925. Pejabatnya mungkin di Opis Panjang. Kira-kira pada tahun 1926 Pejabat Setiausaha Kerajaan dipindahkan ke Opis Pohon Celagi yang terletak di sebelah matahari naik Opis Panjang.

- Bersambung -

Gambar 'opis panjang' yang terletak di hadapan Istana Balai Besar

Lawatan rasmi ke HIROSHIMA JEPUN

Pada tanggal 1 hingga 5 Disember 2014, ahli Lembaga Perbadanan Muzium Negeri Kelantan dan rombongan telah melakukan lawatan rasmi ke Hiroshima Jepun. Ahli seramai 21 orang di ketuai oleh YB Mejar (B) Dato' Haji Md. Anizam bin Abd. Rahman Pengurus Jawatankuasa Pelancongan, Kebudayaan dan Warisan Negeri Kelantan merangkap pengurus Perbadanan Muzium Negeri Kelantan.

Tujuan utama lawatan adalah bagi menjalankan kerjasama antara Muzium Kelantan dengan Muzium Perang di Hiroshima, mewujudkan peluang bagi program pertukaran maklumat dan artifak bagi pembangunan dan peningkatan Muzium ke tahap yang lebih baik, mencari sumber atau bukti tentang Perang Dunia Ke Dua bermula di Kota Bharu Kelantan dan berakhir di Hiroshima/Nagasaki Jepun, menjelaki pusara Nik Yussof bin Nik Ali yang menjadi mangsa bom atom di Hiroshima dan mempromosikan Negeri Kelantan.

Ahli rombongan yang dipandu arah oleh Encik Azman bin Mohd Dahan juga telah berkesempatan melawat Osaka Museum Of History, Chikkyo Art Museum, Wako Museum, melawat Bandar Purba Kurashiki, Miyajima Island dan kunjungan hormat ke Pengarah Tourism Malaysia di Osaka serta Dato' Bandar Kasaoka.

Ahli rombongan bergambar kenangan di Peace Memorial Park

Pusara Nik Yussof b. Nik Ali di Itsukushima, Hiroshima

Berita Staff

PERTUKARAN PENGARAH :-

1. YABrs. Hj. Wan Mohd Suhaimi bin Wan Mustapha 2. YABrs. Hj. Nik Mohd Azlan bin Abd. Hadi	- Bertukar ke Pjbt. Tanah & Jajahan T. Merah Berkuatkuasa 1 Julai 2014 - Melapor diri pada 1 Julai 2014 sebagai Pengarah PMNK

ANUGERAH KHIDMAT CEMERLANG :-

1. Puan Ruraida binti Daud 2. Wan Ab. Rahman bin Abdullah	- Perkeranian & Operasi Gred N17 - Pembantu Operasi Gred N11

KEMBALI KE RAHMATULLAH :-

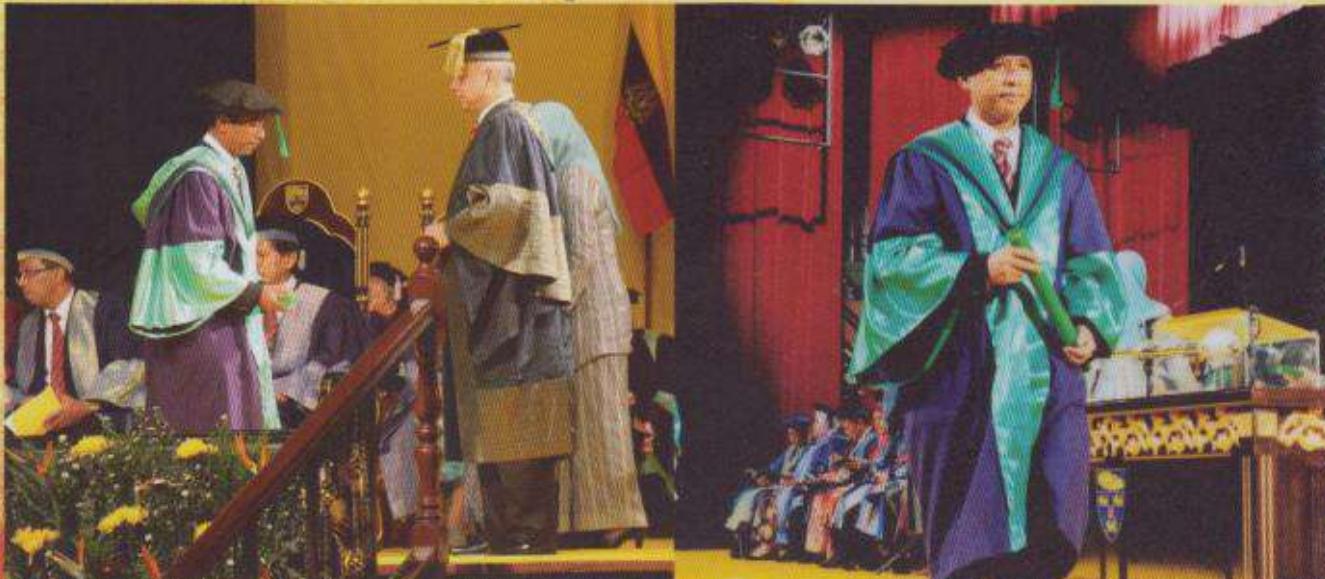
1. Nik Ab. Aziz bin Raja Hussin	- Pembantu Operasi Kembali ke Rahmatullah 22 Mac 2014

PERTUKARAN KETUA PEMBANTU TADBIR :-

1. En. Nordin bin Hussin 2. YM. Engku Azlan bin Engku Yusoff	- Bertukar ke Pjbt. Tanah & Jajahan G.Musang Berkuatkuasa 28 Oktober 2014 - Melapor diri pada 28 Oktober 2014 sebagai Ketua Pembantu Tadbir

MAJLIS KONVOKESYEN :-

1. YABrs. Dr. Hj. Nik Mohd Azlan bin Abd. Hadi	- Dianugerahkan Ijazah Doktor Falsafah oleh Universiti Malaya pada 13 Oktober 2014

BUKU TERBITAN

perbadanan muzium negeri kelantan

Sebarang pertanyaan dan tempahan sila hubungi:

PN. RURAIDA BINTI DAUD

PERBADANAN MUZIUM NEGERI KELANTAN, JALAN HOSPITAL, 15000 KOTA BHARU KELANTAN.

NO. TEL: 09-748 2266 FAX: 09-748 3366

Email: muzium@kelantan.gov.my Web: www.muzium.kelantan.gov.my

THE CRADLE OF MALAY CULTURE

MUZIUM KELANTAN

MUZIUM NEGERI

MUZIUM PERANG

MUZIUM KRAFTANGAN

MUZIUM ISLAM

MUZIUM DIRAJA

BALAI SENILUKIS

MUZIUM WAU

Dibuka / Open Sabtu - Khamis - Saturday - Thursday 8.30 pm - 4.45 pm

Tiket / Tickets Warganegara Malaysia / Malaysian Citizen : Dewasa / Adults RM 2.00,
Kanak-kanak / Children : RM 1.00

Perbadanan Muzium Negeri Kelantan Jln Hospital, 15050 Kota Bharu, Kelantan

Tel 609 748 2266 Fax 609 747 3366 Email kelantanmuzium@muzium.net

Website www.kelantanmuzium.net

